

Terítő - Thököly-címerrel

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2799.1 
Készítés ideje:	1680 - 1690
Készítés helye:	Magyarország
Anyag:	atlaszselyem
Technika:	fémfonallal hímzett
Méret:	hosszúság: 202 cm szélesség: 152 cm

A terítő négy sarkában átlósan befelé álló, szimmetrikus virágtövek, a keskenyebb oldalak közepén egy-egy kisebb vadrózsaág, a hosszabb oldalak mentén középen harangvirág, mellette kétoldalt napraforgók. A középpontba helyezett, virágos ággal körülvelt címert tíz, apró, egymáson áthajló szárú virágtő övezi. A minta elrendezése a magyar reneszánsz hímzések – átlós állású nagyobb virágtövek a sarokban, kisebbek az oldalak közepén – rendszerét követi és olvasztja egybe az európai terítők szőrt virágmintájával. A címeres magyar terítők egy részén a címert virágos ág fonja körül. Ez a megoldás – amely nyugaton és nálunk is szokásos levélfüzért vagy az apró leveleket hajtó ágat helyettesíti – a magyar úrihímzések jellemzője. Egyszerűbb változata a Báthory-címeres terítőn látható (IM 52.1384.1. leltári számú). A Thököly- terítőn dúsabb, már barokk változata figyelhető meg: az ágból szimmetrikusan kihajló gránátalma, viola, vadrózsa, szegfű és egy felismerhetetlen virágtő. A virágok közül a sarokmotívumok és a címert övező apró virágtövek a késő reneszánsz magyar hímzések stílusát tükrözik, a virágok többségén azonban már érezhető a nyugat-európai virágkönyvek metszeteinek hatása.

A címerábrázolás erősen stilizált, a pajzsban belül is virágokkal dúsított, így azonosítása meglehetősen körülményes. Az 1923-as leltározó Esterházy-címerként határozta meg, azonban nagy valószínűséggel a késmárki Thököly-címer változatával, az 1654-től használt grófi címerrel azonosítható. A négy részre osztott pajzsban középen kisebb pajzs, benne kétfejű sas. Az 1. és 4. mezőben koronás oroslán levélkoronát tart, a 2. és 3. mezőben leopárd felemelt baljában vagy jobbajában görbe kardot. A hímzésen a mezők fölcserélődnek, az ágaskodó oroslánokon és leopárdokon nincsen korona, s a virágokból képzett levélkorona csak töredékesen maradt meg. Thököly Éva (1659–1716), Thököly István főispán és Gyulaffy Mária leánya 1682-ben ment feleségül Esterházy Pálhoz. Ekkor azonban már egy ideje az Esterházy családban élt. Hogy a terítő és a hozzá nagyon hasonló szuperlát házassága előtt, vagy később került-e az Esterházy- gyűjteménybe, erre adatok hiányában egyelőre nem tudunk választ adni.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 27.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 5.11.

